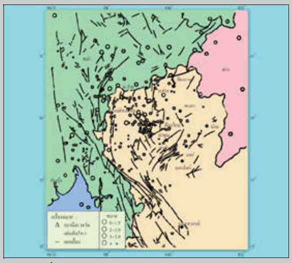
สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ / เล่มที่ ๒๘ / เรื่องที่ ๙ แผ่นดินไหว / แผ่นดินไหวในประเทศไทย

รอยเลื่อนในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย

แผ่นดินไหวในประเทศไทย

ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์เป็นย่านแผ่นดินไหวที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก โดยมีแผ่นเปลือกโลกใกล้เคียงกันรวม ๔ แผ่น ได้แก่ แผ่นยูเรเซีย แผ่นแปซิฟิก แผ่นออสเตรเลีย และแผ่นฟิลิปปินส์ อีกทั้งเป็นที่บรรจบกันของแนวแผ่นดินไหว ๒ แนว คือ แนวล้อมมหาสมุทรแปซิฟิก และแนวแอลป์หิมาลัย จึงทำให้เกิดแผ่นดินไหวเป็นจำนวนมาก

ประเทศไทยตั้งอยู่บนแผ่นยูเรเซีย ใกล้รอยต่อระหว่างแผ่นยูเรเซียกับแผ่นอินเดียและแผ่นออสเตรเลีย มีรอยเลื่อน (fault) อยู่ทางภาคตะวันตกและภาคเหนือ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตประเทศพม่า และทะเลอันดามัน รอยเลื่อนที่สำคัญในประเทศไทยมีดังนี้

ก. รอยเลื่อนในภาคตะวันตก

ได้แก่

- รอยเลื่อนตองจี
- รอยเลื่อนพานหลวง
- รอยเลื่อนเมย - อุทัยธานี
- รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์
- รอยเลื่อนด่านเจดีย์สามองค์
- รอยเลื่อนระนอง - คลองมารุย
- รอยเลื่อนเมย - วังเจ้า

ข. รอยเลื่อนในภาคเหนือ

ได้แก่

- รอยเลื่อนแม่ทา
- รอยเลื่อนเชียงราย
- รอยเลื่อนแพร่
- รอยเลื่อนเถิน
- รอยเลื่อนแอ่งแพร่
- รอยเลื่อนพะเยา
- รอยเลื่อนลอง
- รอยเลื่อนปัว
- รอยเลื่อนน้ำปาด

บริเวณประเทศไทยมีประวัติการเกิดแผ่นดินไหวมาแต่ในอดีต พงศาวดารโยนกกล่าวว่า อาณาจักรโยนก ซึ่งเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ได้เกิดแผ่นดินไหวหลายครั้ง ครั้งที่รุนแรงที่สุดทำให้อาณาจักรถึงกับล่มสลาย อาณาจักรโยนกนี้ตั้งอยู่บริเวณละติจูด ๒๐.๒๕ องศาเหนือ และลองจิจูด ๑๐๐.๐๘ องศาตะวันออก อยู่ในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในปัจจุบัน โดยพงศาวดารโยนกได้บันทึกการเกิดแผ่นดินไหวครั้งรุนแรงที่สุด ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันเสาร์ เดือน ๗ แรม ๗ ค่ำ พ.ศ. ๑๐๐๓ เวลากลางคืน ว่า

"...สุริยอาทิตย์ก็ตกไปแล้ว ก็ได้ยินเสียง เหมือนตั้งแผ่นดินดังสนั่นหวั่นไหว ประดุจว่า เวียงโยนกนครหลวงที่นี้ จักเกลื่อนจักพังไปนั้นแล แล้วก็หายไปครั้งหนึ่ง ครั้นถึงมัชฌิมยาม ก็ดังซ้ำเข้ามาเป็นคำรบสอง แล้วก็หายนั้นแล ถึงปัจฉิมยาม ก็ซ้ำดังมาอีกเป็นคำรบสาม หนที่สามนี้ดังยิ่งกว่าทุกครั้งทุกคราวที่ได้ยินมาแล้ว กาลนั้นเวียงโยนกนครหลวงที่นั้น ก็ยุบจมลง เกิดเป็นหนองอันใหญ่ ยามนั้นคนทั้งหลายอันมีในเวียงที่นั้น มีพระมหากษัตริย์เป็นประธาน ก็วินาศฉิบหายตกไปในน้ำที่นั้นสิ้น..."

ปัจจุบันบริเวณที่ตั้งอาณาจักรโยนกได้กลายเป็นหนองน้ำในอำเภอเชียงแสน

ในศิลาจารึกของอาณาจักรสุโขทัยได้บันทึกเหตุการณ์แผ่นดินไหวไว้ ๒ ครั้ง พงศาวดารของกรุงศรีอยุธยาได้มีการบันทึกเหตุการณ์แผ่นดินไหวไว้ ๗ ครั้ง และพงศาวดารของเชียงใหม่ได้บันทึกเหตุการณ์แผ่นดินไหวไว้ ๔ ครั้ง แผ่นดินไหวครั้งสำคัญ ที่เชียงใหม่ใน พ.ศ. ๒๐๘๘ ได้ทำให้ส่วนยอดของเจดีย์ ที่วัดเจดีย์หลวงหัก

โค่นลงมา ซึ่งเจดีย์องค์นั้นแต่เดิมสูงถึง ๘๖ เมตร หลังจากส่วนยอดได้หักโค่นลงมา จึงเหลือความสูงเพียง ๕๐ เมตร

หัวข้อก่อนหน้า

หัวข้อถัดไป

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
โครงการสารานุกรมไทยฯ สนามเสือป่า ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2280-6502, 0-2280-6507, 0-2280-6515, 0-2280-6538, 0-2280-6541, 0-2280-6580 โทรสาร 0-2280-6589